

Yes, yes! καλέ μου φίλε, και ἡ λαίδυ Χίκα θά ἤκουσε βεβαίως μετ' εὐχαριστήσεως; . . . δὲν εἶναι ἔτσι; . . . goddem! . . .

— Ἄ! βεβαίως! . . . Μὲ τόσῃν εὐχαρίστησιν σὰς ἤκουε ὥστε πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἐγκατέλειψε τὴν οἰκίαν, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατηθῇ . . . και ὁσάκις σὰς ἤκουε παίζοντα ἔλεγε μετ' ὀργὴν ὁ κατηραμένος οὗτος ἀναμφιβόλως θὰ με κωφάνῃ! Δὲν ἤμπορῶ πλέον νὰ ὑποφέρω . . . ὦ! ποῦ νὰ τὸν φάγῃ ἡ πανοῦκλα . . . και ἄλλα τοιαῦτα. Τέλος πάντων, ὡς σὰς προείπον αὐτῇ πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀνεχώρησε . . . δὲν θέλει πλέον νὰ μένῃ εἰς Παρισίους, οὔτε εἰς ἄλλο μέρος φοβουμένη, μὴ ἀλοῦσῃ και πάλιν τὸ ὄργανον . . . τὸν ὀξυάλον . . . και τὸ φοβερόν ταμπουρλο σας! . . .

Ἐπὶ τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν Χάβρη και ἐκεῖ θὰ ἐπιβιβάσθῃ εἰς πλοῖον διὰ τὴν Γουαδελοῦπην . . . φαίνεται ὅτι ἐκεῖ ἔχει φίλους . . .

Ὁ λόρδος Βουλιγκρώγ μένει ἐκστατικός . . .

Ἐπὶ εἰς τέταρτον τῆς ὥρας δὲν εὐρίσκει οὔτε μίαν λέξιν ὅπως ἐκφράσῃ ὅ, τι αισθάνεται. Δὲν ἀπελπίζεται ὅμως και λαμβάνων ἐκ τοῦ θραχίονος τὸν οἰκοφύλακα, τῷ δίδει ἀκόμη χρυσὰ τινὰ νομίσματα, λέγων αὐτῷ

— Εἶσθαι βεβαίως ὅτι ἀνεχώρησε διὰ τὴν Χάβρη;

— Βεβαίως, μιλόρδε. Ἐγὼ ἔφρασα τὰ πράγματα τῆς εἰς τὸ λεωφορεῖον και μάλιστα, ὡς μοι εἶπε, θὰ καταβῇ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Παρισίων εἰς τὸ Ἄβρον, ἐπειδὴ περιμένει ἐπιστολάς.

— Ἄ πολὺ καλά! . . . Τρέχω κατόπιν τῆς, νὰ τῇ ζήσῃ συγγνώμην διὰ τὸ ὄργανον τὸ ὁποῖον ἔπαιξα και νὰ καταθέσω τὴν καρδίαν μου . . . τὰ πάντα . . . εἰς τοὺς πόδας τῆς.

Τὸ αὐτὸ ἑσπέρας ὁ Βουλιγκρώγ ἀναχωρεῖ ταχυδρομικῶς . . . τὴν ἐπύριον ἦτον εἰς τὴν Χάβρη. Διευθύνεται ἀμέσως εἰς τὸ εἰρημένον ξενοδοχεῖον και ζητεῖ τὴν Κυρίαν Χίκαν, φθάσασαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐκ Παρισίων.

— Βοθάσατε ἐγκαίρως, . . . ἐὰν δηλαδὴ ἐπιθυμῆτε νὰ ἴδῃτε αὐτὴν, τῷ λέγει εἰρωνικῶς πως ὁ ξενοδόχος. Ἡ κυρία αὐτῆ, μιλόρδε, ἐπεθύμει νὰ ὑπάγῃ εἰς Γουαδελοῦπην και εὐροῦσα πλοῖον ἀναχωροῦν σήμερον, ἐπεβιβάσθη ἐπ' αὐτοῦ. Ἄλλ' εὐτυχῶς δι' ὑμᾶς! τὸ πλοῖον εἶναι ἀκόμη ἐντὸς τοῦ λιμένος.

— Ἄ! goddem! god! . . . εὐχαριστῶ! . . . εὐχαριστῶ Κύριε . . . ὡς τρέξω εἰς τὸ πλοῖον! ἀνακράζει ὁ ἄγγλος, θὰ ἀκολοθῶσω παντοῦ τὴν ὡραίαν μου κυρίαν . . .

θὰ ὑπάγω μέχρι τῆς Γουαδελοῦπης και εἰς τὴν ἀκρὰν τοῦ κόσμου ἀκόμη ἐὰν αὐτὴ τὸ θέλει.

Ὁ Βουλιγκρώγ καταβαίνει ὡς ἀστραπὴ εἰς τὴν παραλίαν, λαμβάνει πληροφορίας περὶ τοῦ ἀναχωροῦντος διὰ τὴν Γουαδελοῦπην πλοίου, πληρώνει ἀμέσως τὸν ναυλόν του, και τέλος εὐρίσκει αἰσθημάτων ἐπὶ τοῦ πλοίου ὅπου ἐμελελε νὰ φέρῃ μακρὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας του. Ζητεῖ τὴν λαίδυ Χίκαν, ἀλλ' οἱ ναῦται εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο ἐμειδιάσαν, δεικνύοντες αὐτῷ ταυτοχρόνως τὸ δωμάτιον τῆς κυρίας ταύτης. Τρέχει ἐκεῖ . . . εἰσέρχεται και παφιατρῆ ὡραία τὴν γυναῖκα ἔχουσαν τὰ νῦτα ἐστραμμένα πρὸς αὐτόν, — Τὸ λεπτοκαμωμένον και ὡραῖον τοῦτο σῶμα, ἔρα δὲν θὰ ἔχη και ὡραῖαν μορφὴν; λέγει ὁ λόρδος καθ' ἑαυτὸν, και ὁρμήσας πίπτει εἰς τοὺς πόδας τῆς, ζητῶν παρ' αὐτῆς συγγνώμην διὰ τὸ ὄργανον . . . διὰ τὸν ὀξυάλον . . . διὰ τὸ τύμπανον . . . προσφέρει εἰς αὐτὴν τὴν περιουσίαν του . . . τοὺς τίτλους του . . . τὴν καρδίαν του . . . τὰ πάντα . . . και εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν του ζητεῖ νὰ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά τῆς. Ἡ κυρία Χίκα στρέφεται . . . ; ὁ ἄγγλος ἀφίνει τρομερὰν κραυγὴν και πίπτει ὡς κεραυνόπληκτος.

Ἡ κυρία Χίκα ἦτο γράϊα αἰθιοπίς! . . .

Ὅταν ὁ λόρδος Βουλιγκρώγ ἦλθεν εἰς αὐτόν, τὸ πλοῖον ἦτον ἤδη μακρὰν τοῦ λιμένος, και ὁ ἀτυχεὶς ἄγγλος ἠναγκάσθη νὰ ταξειδεύσῃ μέχρι τῆς Γουαδελοῦπης διὰ νὰ θελήσῃ νὰ νυμφευθῇ τὴν Κυρίαν Χίκαν.

Ὁ Βουλιγκρώγ ὠραίσθη ὅτι αὐτὴ θὰ ἦναι ἡ τελευταία αὐτοῦ ἐρωτικὴ περιπέτεια, και πράγματι τήρῃσας, ὡς λόρδος ἄγγλος, τὸν λόγον του, ἔκτοτε περητῆθη τῆς ἰδέας τοῦ νὰ νυμφευθῇ ποτέ.

ΠΕΡΙ ΚΑΠΝΟΥ

(ΝΙΚΟΤΙΑΝΗΣ).

Ἐπὶ τὴν ὑγιεινὴν και ἠθικὴν ἐποψίν.

Ἀπὸ τριῶν αἰώνων τοιαύτη πρόοδος ἐπετελέσθη εἰς τὰς ἐπιστήμας και τὰς τέχνας, τοιαῦται μεταβολαὶ και βελτιώσεις συνέβησαν εἰς τε τὰ ἦθη και τὰς ἐξῆς ἡμῶν, ὥστε ἐὰν εἰς τῶν προγόνων μας τοῦ 18ου αἰῶνος ἐπανήρηστο ἐπὶ τῆς γῆς, ἦθελον θαμβωθῆ, και κατὰ τὸν προῆτην Δάβιδ ἦθελον ἀνακράξῃ ἡ Βίβλος Θεοῦ. ἡ

Μεταξύ τῶν ἀνακαλύψεων, αἵτινες ἤθελον ἑλκύσει μάλλον τὴν προσοχὴν του, εἶναι ἐκεῖναι βεβαίως αἱ μηχαναὶ, αἵτινες ἀναδύουσαι νέφη καπνοῦ καὶ ἀτμοῦ, παράγουσι δύναμιν τεράστιον, ἐφηρημένῃν εἰς τὰ ποικιλοτέρα ἔργα, καὶ μεταφέρωσι τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὰ ἐμπορεύματα μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Ἄλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἤθελε τῷ φανῇ οὐχ ἥττον περιέργον, εἶναι τὸ νὰ βλέπῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐπίσης ἀναδίδοντας ἐκ τοῦ στόματος καὶ ἐκ τῆς ῥινός μάλιστα νέφη καπνοῦ, ὡς μικραὶ ἀτμομηχαναί.

Φυσικῶς ἤθελεν ὑποθεσεῖ ὅτι ἡ ἕξις αὕτη, ἐντελῶς ἄγνωστος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἐν Εὐρώπῃ, πρέπει νὰ παραγγυθῆται ὡς θαυμάσια ἀποτελέσματα, καὶ ἤθελε σπεύσει νὰ θέσῃ τὰ ἀκόλουθα ζητήματα.

Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη σκοπεύει ν' αὐξήσῃ τὴν μυϊκὴν δύναμιν, νὰ καταστήσῃ τὸν ἀνθρώπον δραστηριώτερον εἰς ἐργασίαν, ταχύτερον εἰς τὴν βιάδιον.

Ὅχι, τῇ ἀληθείᾳ, ἤθελε ἀποκριθῆ ὁ καπνίζων, εἰλικρινῶς ὡς ὁ καπνὸς τείνει μάλλον νὰ παράγῃ τὴν γωχέλειαν, νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἐνεργητικότητά· διότι ὁ πολὺ καπνίζων ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως.

Πιστεύω πάντοτε ὁ πρόγονος ἡμῶν εἰς θαυμασίαν τινα ἀνακάλυψιν, ἤθελε ζητήσῃ τότε, ἐὰν ὁ καπνὸς ἔχῃ τὴν ιδιότητα νὰ προλαμβάνῃ τὰς ἀσθενείας, νὰ παρατείνῃ τὴν ζωὴν κλπ.

Οὐδόλως οἱ Ἴατροὶ ἀξιοῦσι τοῦναντίον ὅτι ὁ καπνὸς συνειθέστατα παράγει ἀσθενείας, καὶ βραχύνει τὴν ὑπαρξίν μας.

Ἄλλὰ τότε πρέπει λοιπὸν νὰ ἦναι πολὺ εὐάρεστον τὸ καπνίζειν, ὥστε τὸ θέλητρον νὰ ἦναι ἰσχυρότερον, ἢ τὸ ἐνστικτικὸν τῆς αὐτοσυντηρήσεως.

Κύριε, ἰδοὺ τὸ σιγάρον μου, εὐαρεστηθεῖτε νὰ τὸ δοκιμάσητε . . .

Ὁ πρόγονος ἡμῶν, ἀφ' οὗ εἰσπνεύσῃ ὀλίγον . . . θὰ εἶπῃ, τὸ σιγάρον σας εἶναι δηλητήριον φρικῶδες, ὅπερ μοὶ προξενεῖ ναυτίαν καὶ μάλιστα . . .

Ἄ! διότι δὲν εἶσθε συνειδησμένοι εἰς τοῦτο.

Ἰποχρεοῦμαι τις λοιπὸν νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν ἕξιν; Τοῦναντίον, συνήθως οἱ γονεῖς μας, καὶ οἱ διδάσκαλοι μᾶς συμβουλεύουσι νὰ μὴ καπνίζωμεν συνεχῶς καὶ μάλιστα μᾶς τὸ ἀπαγορεύουσι.

Ὁ πρόγονος ἐντελῶς ἐκπεπληγμένος, θὰ ἐρωτήσῃ πόσῳ πληρᾶναι τις διὰ τὸ καπνίζειν;

Ὁ καπνίζων ὑπογεγῶν δι' αὐτὴν τὴν ἀφέλειαν, μάθε-

τε λοιπὸν, Κύριε, ὅτι ὁ καπνὸς πωλεῖται ἀκριβώτερα ἄρτος.

Ἄλλὰ τότε διατὶ νὰ λαμβάνῃ τις τοιαύτην ἕξιν;

Ἄλλὰ Κύριε. . . . διὰ νὰ κάμνῃ τις ὡς οἱ ἄλλοι.

Πῶς! δηλητηριάζεσθε διὰ νὰ κάμνῃτε ὡς οἱ ἄλλοι; ἀλλὰ ἀνατρέχων τις εἰς τοὺς προγενεστέρους, πῶς ἡ ἕξις αὕτη εἰσῆχθη ἐν Εὐρώπῃ;

Ἐμάθαμεν ὅτι οἱ ἄγριοι τῆς ἀμερικῆς ἐκάπνιζον, ἐκάμαμεν ὡς ἐκεῖνοι.

Ὅθεν μέλλετε νὰ λάβητε ὁμοίαν ἕξιν πρὸς τοὺς ἀγρίους; Ἐσκοτίσθην ν' ἀκούω παρόμοια πράγματα, πιστεύω μόλις τὴν ἀκοήν μου περὶ τούτων. . . .

Εἶσθε λοιπὸν ἀναίσθητοι;

Ἄλλ' ἄς ἐπανελάβωμεν εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦ καπνοῦ.

Εἰσαχθεὶς ὁ καπνὸς ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Γαλλίαν ὑπὸ Ἰωάννου Θαβῶ τῷ 1556. ἔπειτα ἐκ Πορτογαλλίας ὑπὸ Ἰωάννου Νικὸτ τῷ 1560, ἐθεωρήθη ἀπὸ τῆς ἐμφανισέως του ὡς φάρμακον πρὸς θεραπείαν πληθῶς ἀσθενειῶν, καὶ εἰδικῶς διὰ νὰ καθαρῆσθαι καὶ καταναλώσθαι τοὺς περιττοὺς χεῖμους τοῦ ἐγκεφάλου, ἐκφράσεις, αἵτινες ἀποδεικνύουσι τὴν ἱατρικὴν ἀγνοίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Αἰκατερίνη τοῦ Μεδίκου ἔκαμε χρῆσιν αὐτοῦ κατὰ συμβουλήν τοῦ Νικὸτ κατὰ τῆς ἡμικρανίας. Τοῦτο ἤρκεσεν. Δὲν ἐχρειάσθη περισσότερο ὥστε ὁ καπνὸς νὰ περιέλθῃ μετ' ὀλίγον εἰς νεωτερισμὸν μεταξὺ τῶν ἑταιριῶν, τῶν θαλαμηπόλων καὶ τοῦ λαοῦ, φύσει ἐπιβροπούς νὰ μιμῆται τοὺς μεγάλους καὶ εἰς τὸ κακὸν καὶ εἰς τὸ καλόν.

Ὁ καπνὸς κατ' ἀρχὰς κατηναλώθη εἰς κόνιν ἢ ἕξις νὰ τὸν μασσᾷ τις ἢ νὰ τὸν καπνίζῃ εἰς σιγάρον διασπάρῃ βραδύτερον καὶ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Μετὰ τὴν προκατάληψιν μετ' ἧς ἐδέχοντο τόσον εὐκόλως τότε ὅ,τι ἤρχετο μακρόθεν, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ νέου κόσμου, οἱ ἀνθρώποι οἱ συνετοὶ οἱ πεφωτισμένοι, οἱ παρατηρηταί, καὶ ἰδίως ὁ Φαγῶν ἱατρός τοῦ 14ου Λουδοβίκου, δὲν ἐβράδυνον νὰ πιστοποιήσωσιν ὅτι ὁ καπνὸς ἐπροξενεῖ μάλλον βλάβην ἢ ἀφέλειαν, καὶ ὅτι παρήγαγεν ἀσθενείας μᾶλλον ἢ θεραπείας.

Λουδοβίκος 13ος τῷ 1635 ἀπηγόρευσε τὴν πώλησιν τοῦ εἶδος τούτου εἰς πάντα ἄλλον ἢ εἰς τοὺς ἀποθηκαρίους ἐπὶ ποινῇ προστίμου 80 λιρῶν, ποσὸν ὑπερρογκον διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἀμουράτ 4ος ἐθέσπισε θανατικὴν ποινὴν κατ' ἐκείνων αἵτινες ἔκαμνον χρῆσιν τοῦ καπνοῦ εἰς υἰανδήποτε μορφήν (εἶδος). Πόλλοι Πάπαι ἐξέδωκαν ἀφορισμὸν ἐπίσης κατὰ τῶν καπνίζόν-

των και εκτιμητων. Κατέγειναν μάλλον να τιμωρήσῃ τὸν λαὸν ἢ νὰ τὸν διαφωτίσωσιν.

Αἱ καταδρομαὶ αὐταὶ παρήγαγον ἀντίθετον ἀποτέλεσμα ὀριστικῶς ἀπὸ ἐκεῖνο ὑπερέπερήμεναι τις. Οἱ λαθόντες τὴν ἔξιν νὰ καπνίζωσιν, ὅμοιοι τῶν νῦν καπνίζόντων, ὅτι ἠδυνήθησαν ν' ἀποσίωσιν τὸν ζυγόν, εἰς ὃν ὑπεβλήθησαν, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἔκαμε προσίτους καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ αἱ κυβερνήσεις, ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ τῶν τοῦ νὰ νικήσωσιν τὸ κακόν, ἐπενόησαν τὸν φόρον τὸν τῶσον νόμιμον ἐπὶ τοῦ καπνοῦ.

Ἐναντίον τοῦ νέου τούτου προσκόμματος ἡ κατανάλωσις τοῦ καπνοῦ ἐξηκολούθησε τὴν αὐξοῦσαν πορείαν του, εἰς τρόπον, ὥστε ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πωλήσεώς του ἐξετιμήθη ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1876. 229,570 000 φράγκα, ἐξ ὧν πρέπει νὰ ἐκπέσῃ τις διὰ νὰ γνωρίσῃ τὰ εὐεργετήματα, τὰ ἐξόδα, τὴν ἀγοράν, τῆς καλλιιεργείας, τῆς ὕλης, τοῦ προσωπικοῦ κλπ.

Ἄνα πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἡ κατανάλωσις τοῦ καπνοῦ εἶναι εἰς πρόοδον (αὐξήσει), ὡς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἡ πρόοδος αὕτη ἠδύνατο νὰ παραταθῇ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀκόμη, ἐπειδὴ μόνον τοῦ 1/4 τοῦ πληθυσμοῦ ὡς ἔγγιστα καπνίζει.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζεται τις ἐκ τῆς ὀρθῆς σκέψεως τοῦ καπνοῦ εἰς σημεῖον ὥστε νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι οἱ πάντες θὰ καπνίζωσιν, καὶ ὅτι εὐθὺς ὡς παύσῃ ὁ βλαβερὸς τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, αἱ μέλλουσαι γενεαὶ ἀμέσως θὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ σιγάρου. Τὰ εὐεργετήματα τῆς διδασκαλίας θὰ ἐπενεργήσωσι βεβαίως κατὰ τῆς ἐπιβλαβοῦς ἐπιρροῆς τοῦ καπνοῦ ἤδη ἀπὸ 15 ἐτῶν καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Γαλλικῆς ἐταιρίας κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ, οἱ ἰατροὶ καταβάλλωσι μείζονα φροντίδα νὰ ἐρωτῶσι τοὺς ἀσθενεῖς καθόσον ἀφορᾷ τοὺς λαθόντας τὴν ἔξιν τοῦ καπνίζειν, ὅπως δύναται νὰ ἔχῃ συνεπίαις εἰς τὴν δεινὰ ἢ δεινὰ ἀσθένειαν πολλοὶ παιδαγωγοὶ προσπαθοῦσι νὰ διαφωτίσωσιν τὴν νεότητά ἐπὶ τῶν κακῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τῶν κινδύνων τῆς νικωτικῆς τοῦ (καπνοῦ).

ΠΕΡΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Ὁ Ἀριστοτέλης ὑπῆρξεν τὸ μεγαλειότερον ἴσως κατὰ φιλοσοφίαν ὄνομα, οὐχὶ βεβαίως τῶσον διὰ τὴν ἡλικίαν ἐπιρροὴν τῶν ἀνακαλύψεων, — ἢν ἔλαβε μόνον ἢ τοῦ πρώτου ὑποδιαίρεσεις καὶ οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης ἠδυνήθη

Πλάτωνος φιλοσοφία, ὅστις καὶ εὐλόγως θεωρεῖται νομοθέτης τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν καὶ τῶν ἡθῶν, — ὅσον διὰ τὴν πληθὺν καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν εἰς τε τὸν φυσικὸν κόσμον καὶ τὴν λογικὴν καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀπαράμιλλον ἐπιρροὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὡς καὶ ἐν τῇ δύσει, εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν καθὼς καὶ ἐπὶ ἄλλης θρησκείας λαῶν τῶν Ἀράβων.

Πρὶν τοῦ Ἀριστοτέλους, λέγει ὁ Cuvier, ἡ φιλοσοφία καθαρῶς θεωρητικὴ κατετίθετο εἰς ἀβασίμους θεωρίας ἢ ἐπιστήμη δὲν ὑπῆρχε καὶ πρώτην φοράν ἐξήλθε τετελειωμένη ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ ὡς ἡ Ἀθηνᾶ με ὅλην τὴν πανοπλίαν της ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διός. Μόνος τῷ ὄντι χωρὶς βασίμων προηγουμένων ὁ μαθητῆς τοῦ Πλάτωνος ἀνεκάλυψε καὶ ἀπέδειξε περισσοτέρας ἀληθείας, ἐξέτελεσε περισσοτέρα ἐπιστημονικὰ ἔργα ἐν διαστήματι βίου 62 ἐτῶν, παρὰ 20 αἰῶνας μετέπειτα, με ὅλην τὴν βοήθειαν τῶν ἰδίων του ιδεῶν, τῆς τυπογραφίας, τῆς πυξίδος, καὶ με ὅλην τὴν συνδρομὴν τοσοῦτων μεγάλων ἀνδρῶν.

Πρῶτος, μετὰ τὸν Σωκράτην, ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδαξε καὶ ἠκολούθησε, πλὴν εἰς πολλὰ μεγαλειότεραν, τὴν μέθοδον τῆς παρατηρήσεως καὶ ἔστησε τὰς ἐπιστήμας ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῶν θεμελίωσεν ἢ μεθόδους ὅμως αὕτη με ὅλα τὰ θαυμαστά ἐξαγόμενα, τὰ ὅποια δι' αὐτοῦ παρήγαγεν, ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἠγνοοῖτο. Ἀλλ' ὁ 19 αἰὼν ἐπαγέφερον αὐτὴν καὶ κατέστησε τὸ γονιμότερον καὶ βεβαϊότερον ὄργανον τῆς προόδου τῶν περὶ τὴν φύσιν ἐπιστημῶν.

Ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναὶ γνώσεις πρὶν τοῦ Ἀριστοτέλους ἦσαν συμπεφυρμέναι εἰς μίαν μόνην ἐπιστήμην καλουμένην φιλοσοφίαν, καὶ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ ἔφερον τὸ γενικὸν ὄνομα ἢ φύσις· οὕτω π. χ. ὁ Πλάτων εἰς τὸν Τίμαιον λαλεῖ περὶ τοῦ τότε γνωστοῦ ἀστρονομικοῦ συστήματος, ἀλλὰ ταυτοχρόνως πραγματεύεται καὶ περὶ ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ περὶ φιλοσοφίας. Ἀλλ' ὁ Ἀριστοτέλης κατέμεν αὐτὴν εἰς πολλὰς διαίρεσεις μεγίστης σημασίας καὶ οὕτως ἔλαβεν ἀρχὴν ἢ Ἀνάλυσις. Ἡ φυσικὴ μεταφυσικὴ, ἡ φυσιοῖστορία, ἡ πολιτικὴ, ἡ ποιητικὴ καὶ ἐν γένει αἱ γνωσταὶ ἐπιστήμαι τοῦ τότε χρόνου ἐτάχθησαν χωριστὰ καὶ ἐγενεῖν εἰδικότητες, καὶ πάλιν αὐταὶ αἱ εἰδικότητες ὑποδιερέθησαν κατὰ τινες φυσικὰς ἀναλογίας, ὅπως καὶ αἱ πρῶται ὑποδιαίρεσεις καὶ οὕτω ὁ Ἀριστοτέλης ἠδυνήθη